

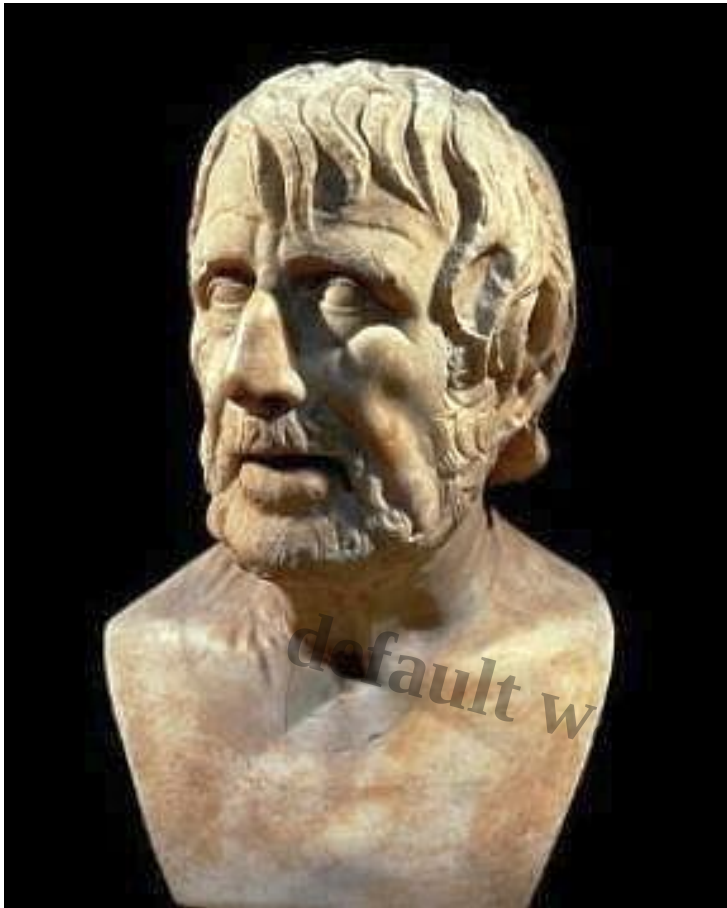

Seneca

Beschrijving

Lucius Annaeus Seneca, meestal kortweg Seneca genoemd (of Seneca de Jonge, om hem te onderscheiden van zijn beroemde vader, Seneca de Oudere), werd geboren rond 1 v.Chr. in de Romeinse provincie Hispania Ulterior, in wat nu de stad Córdoba is, en kreeg zijn opleiding in Rome. Hij is de auteur van talloze toneelstukken, morele essays, boeken over natuurlijke historie, satire en retoriek, maar Seneca wordt het best herinnerd als een stoïcijnse moraalfilosoof. Zijn vaak geciteerde filosofische geschriften maakten hem tot een favoriet van onder andere *Francis Bacon*, *Montaigne*, *Erasmus*, *Pascal*, *Calvijn* en *Diderot*.

Sterker nog, Seneca wordt vandaag de dag nog steeds zeer bewonderd en vaak geciteerd.

Seneca (1 v.Chr-65 n.Chr.)

Over emoties

Seneca riep mensen op om hun emoties te beheersen en zich niet te laten leiden door passie of woede. Tegenspoed moet kalm en rationeel worden aangepakt en de dood mag niet worden gevreesd. *“Een edelsteen kan niet worden gepolijst zonder wrijving”, schreef hij, “noch een man kan worden vervolmaakt zonder beproevingen.”* *“Het maakt niet uit welk lot je draagt, maar hoe je het draagt.”*

Dus, Seneca leidde een eenvoudig, contemplatief, consequent deugdzaam leven? Nou, niet precies. Zijn leven was verstrikt in de tumultueuze intriges van de Romeinse keizerlijke politiek, waardoor sommigen zijn nalatenschap in twijfel trokken en hem een huichelaar noemden.

Verbannen

Kort nadat keizer *Claudius* in 41 na Christus aan de macht kwam, na de moord op keizer *Caligula*, verbande hij Seneca naar *Corsica*, omdat Seneca ervan werd beschuldigd overspel te hebben gepleegd met *Julia Livilla*, de zus van *Caligula* en de nicht van *Claudius*.

Acht jaar later haalde *Claudius*’ vierde vrouw, zijn nicht *Agrippina*, de zus van *Julia Livilla* en *Caligula*, haar man over om Seneca terug te roepen naar Rome, om als tutor te dienen voor haar zoon

Nero.

Agrippina had *Claudius* overtuigd om *Nero* te adopteren en tot zijn erfgenaam te benoemen.

Een paar jaar later, in 54 na Christus, stierf *Claudius*, naar verluidt vergiftigd door *Agrippina*, waardoor *Nero* op de troon werd verheven.

Tutor van Nero

De tutor *Seneca* werd op deze manier plotseling hoofdadviseur van de man die de meest beruchte despoot uit de geschiedenis zou worden. Een relatie die *Seneca* tot een van de rijkste mannen in Rome zou maken.

Tijdens de eerste vijf jaar van *Nero*'s regering, de tijd dat *Seneca* grote invloed op hem had, regeerde de keizer bekwaam en was Rome veilig en stabiel. Pas nadat *Nero* zijn oude leermeester begon te negeren, verviel hij tot waanzin en een schrikbewind.

In 59 na Christus liet *Nero* zijn moeder *Agrippina* vermoorden, en hij riep *Seneca* op om hem te helpen de misdaad te verdoezelen. Het plan was een brief aan de senaat te schrijven waarin hij *Agrippina* ervan beschuldigde een staatsgreep te beramen en zelfmoord te hebben gepleegd toen het complot werd ontdekt. In de jaren die volgden, vertrouwde *Nero* niet langer op de raad van *Seneca*. Hoewel *Nero* zijn verzoeken om toestemming om met pensioen te gaan afwees, wijdde *Seneca* zich aan zijn schrijven en was hij zelden in de senaat.

Complot

Maar nadat in 65 na Christus een moordcomplot was vrijdeld, haalde *Nero* onmiddellijk uit tegen de mannen waarvan hij dacht dat ze er medeplichtig aan waren. Een van hen was *Seneca*. *Seneca* was aan het eten in zijn villa buiten Rome toen een tribuun met een groep soldaten arriveerde. Zij brachten de opdracht van de keizer waarin *Seneca* werd bevolen zelfmoord te plegen.

Volhoudend dat hij niets wist van de samenzwering (waarschijnlijk is dat inderdaad het geval), stuurde *Seneca* de tribuun en zijn soldaten terug naar *Nero* om zijn onschuld te verklaren. Maar onbewogen herhaalde *Nero* zijn bevel.

Stoïcijns

Seneca's gedrag in het licht van zijn naderende dood was in overeenstemming met zijn stoïcijns overtuigingen. Hij dicteerde kalm zijn laatste wensen en sneed vervolgens de aderen van zijn armen door, net als zijn vrouw, *Pompeia Paulina*, die erop stond samen met hem te sterven. Maar omdat *Nero* had bevolen dat *Paulina* geen zelfmoord mocht plegen, lieten de soldaten haar wonden verzorgen en werd ze uit de kamer verwijderd.

De aanstaande dood van Seneca (schilderij van Gerard van Honthorst)

Ondertussen, omdat hij niet genoeg bloedde (een feit dat de historicus *Tacitus* toeschreef aan *Seneca*'s hoge leeftijd en zuinige dieet), sneed *Seneca* ook de aderen op zijn benen door. Toen ook dat onvoldoende bleek, dronk *Seneca* een beker vergif die hij door een vriend had laten bereiden. Eindelijk, toen het gif schijnbaar ook had gefaald, dompelde *Seneca* zich onder in een warm bad om zijn bloed vrijer te laten stromen. Kort daarna is hij overleden.

Seneca's kalme acceptatie van zijn dood heeft talloze grote kunstwerken geïnspireerd, waaronder schilderijen van *Jacques-Louis David*, *Peter Paul Rubens*, *Luca Giordano* en anderen.

• *Het leven is als een toneelstuk in het theater: het maakt niet uit hoe lang het duurt, maar hoe goed het gespeeld is.* •

Datum aangemaakt

2023/06/24